

به نام خداوند دانای راز زنبور عسل فواید و محصولات آن

* و پروردگارت به زنبور عسل وحی نمود که خانه هایی از کوهها و درختان و داربستهایی که مردم می سازند، انتخاب کن ... و از درون زنبوران عسل، نوشیدنی مخصوص خارج می شود که رنگها (خواص) گوناگون دارد و شفای مردم در آن است. (سوره نحل، آیات: 68 و 69).

زنبور عسل:

موجودی با جثه ای کوچک ولی بسیار فعال که در طول عمر کوتاه ولی پر از خیر و برکت خود، حتی لحظه ای خواب ندارد. موجودی که برای همه جانداران سودمند است. 90 درصد از گردافشانی و لقاح گلها توسط زنبور عسل و فقط 10 درصد آن توسط باد و سایر عوامل صورت می گیرد.

قدمت زنبور عسل:

بر اساس کاوشهای زمین شناسی ثابت شده است که اولین اثر انسان در روی زمین مربوط به 600 هزار سال پیش بوده، ولی همین کاوشها ثابت کرده زنبور عسل حدود 150 میلیون سال پیش در روی زمین زندگی می کرده است.

فواید زنبور عسل برای محصولات باغی:

اگر در یک باغ میوه مقدار محصول 5 تن در هکتار باشد، با قرار دادن چند کلنی زنبور (کندو) در هنگام شکوفه دادن گلها، مقدار محصول به 50 تن (ده برابر) با کیفیت بالا خواهد رسید.

تولیدات زنبور عسل:

1- **عسل:** از نظر عموم مردم، تنها محصول زنبور همان عسل است و بعضی به اشتباه معتقدند زنبور گلها را می خورد، حال آنکه نه تنها اینگونه نیست، بلکه همانطور که در بالا اشاره شد، هیچگونه زیانی به گلها وارد نمی کند. اما عسل تنها محصول زنبور نیست، و یکی از چند محصول این موجود است. جهت جمع آوری شهد گلها، زنبور به سراغ آنها رفته، با خرطوم خود شهد گلها را مکیده، در کیسه ذخیره عسل موجود در شکم خود جمع آوری نموده، بعد از پر شدن کیسه به کندو مراجعه و آنها را در داخل حجره های مخصوص تخلیه میکند. این کار را از طلوع تا غروب آفتاب ادامه می دهد و بعد از غروب دوباره شهدها را مکیده، بعد از غلیظ کردن و اضافه کردن آنزیم دیاستاز، مجدداً در داخل حجره ها خالی می کند، این عمل را چندین بار تکرار می نماید تا شهد گلها تبدیل به عسل می گردد. لازم به توضیح است که برای تولید یک گرم عسل، زنبور باید روی 15 هزار گل بنشیند (15 میلیون پرواز برای تولید یک کیلوگرم عسل).

2- **موم:** زنبور از موم جهت خانه سازی استفاده می کنند و توسط خود زنبور تولید می شود. لازم است بدانیم که برای تولید یک کیلو گرم موم توسط زنبور 12 کیلو گرم عسل مصرف می شود.

3- **زهر زنبور عسل:** زنبور بندرت نیش زده و فقط زمانی که فشار عصبی زیادی به وی وارد شود، نیش می زند و با توجه به نوع ساختمان نیش که حالت چتری دارد، بعد از وارد شدن به داخل بدن، با قسمتی از

محتویات شکم باقی مانده، در نتیجه موجود از بین می رود و به این طریق از ورود احتمالی آلودگی به داخل کندو جلوگیری می شود. 4- **بره موم:** یکی دیگر از محصولات زنبور عسل بوده که جهت پر کردن درزها و ضد عفونی کردن حجره ها و محیط داخل کندو استفاده می شود و از نظر رنگ کمی تیره تر از موم است.

5- **گرده گل:** پودری با رنگهای مختلف بوده که توسط زنبور از گلها جمع آوری شده و به تغذیه لاروها و زنبوران جوان می رسد. گرده خواص تغذیه ای فوق العاده ای داشته و هیچ چیز دیگر نمی تواند جای آنرا در تغذیه زنبور بگیرد.

6- **ژله رویال:** همان غذای شاهانه بوده و غذای مخصوص ملکه است که توسط زنبوران تازه متولد شده تولید می گردد و همچنین برای تغذیه لاروها در سه روز اول تولد ضروری است. مزه آن ترش و به رنگ سفید بوده و زود فاسد می گردد لذا زیاد قابل نگهداری در کندو نمی باشد.

خواص محصولات زنبور عسل:

هر کدام از تولیدات زنبور عسل خواص بسیار متفاوت و فوق العاده دارد که به طور مختصر بیان می گردد:

1- **عسل:** از زمانهای قدیم جهت درمان بسیاری از بیماریها از آن استفاده می شده است. در سرما خوردگی، تب، سینوزیت، ضعف عمومی بدن، لاغری و چاقی، ضعف مفرط، قولنج، سردردها، زخم معده، استفراغ، سردی مزاج، اسهال، اعتیاد، یبوست، آرتروز، کوفتگی، درد مفاصل، بیماریهای زنان، زخمها، سوختگیها و غیره، کاربرد درمانی دارد. **نکته:** شکرک زدن عسل دلیل تقلبی بودن آن نیست، بلکه فقط عسل طبیعی شکرک می زند.

2- **زهر زنبور عسل:** در بسیاری از بیماریها اثر درمانی دارد، از جمله: آرتروز زانو، درد زانو، درد لگن یا مفاصل، رماتیسم، نقرس،

دردهای عصبی، اسکلودرما، کشش عضلانی، پیچ خوردگی و خشکی ستون فقرات، دردهای ناشی از جراحی و سوختگی شدید، ضایعات دیسک در قسمت گردن و کمر، سرگیجه و غیره.

(3) - **موم:** در صنایع داروسازی و آرایشی از جمله: ساخت کرم و پماد، صنایع شمع سازی، نگهداری ملزومات چوبی همچون مبلمان، پارکتها و کفپوشهای چوبی بکار می رود.

(4) - **بره موم:** بره موم یکی از محصولات مهم زنبور عسل می باشد و خواص درمانی بسیار بالایی دارد، ولی متأسفانه تاکنون به درستی شناخته نشده است. این محصول خواص بسیار ارزشمندی دارد از جمله خاصیت آنتی بیوتیکی قوی که در صنایع داروسازی و صنعتی قابل استفاده است. جهت درمان بیماریهای ویروسی، آنفولانزا، عفونت روده کوچک، جلوگیری از فعالیتهای باکتریایی و قارچی باسیلوسها، استافیلوکوکها و سالمونلاها، کاربرد دارد.

(5) - **گرده گل:** خواص تغذیه ای و درمانی زیادی دارد. حاوی عناصر معدنی، اسیدهای آمینه و اسیدهای چرب ضروری و نیز ویتامینهای مورد نیاز بدن می باشد و به عنوان مکمل غذایی، همه کمبودها را جبران می کند، بازده متابولیسم مواد غذایی را در بدن بهبود می بخشد. خواص آن شبیه خاویار بوده و باعث بالا رفتن قدرت بدنی و جنسی شده و نیز باعث بدست آوردن نیروی جوانی می گردد.

در شرایط کنونی، قیمت هر 100 گرم گرده معادل 150 - 250 هزار ریال (هر کیلو گرم 150 - 250 هزار تومان) می باشد.

گرده علاوه بر خواص غذایی، خواص دارویی زیادی نیز دارد که از جمله: تنظیم کننده فعالیت روده، درمان کم خونی، رفع اختلالات کارایی بدن، کم کردن فشار خون، افزایش هموگلوبین و اریتروسیت خون، کاهش دهنده و از بین برنده حساسیت به گرده، نیرو بخش بودن برای افرادی که در حال گذراندن دوران نقاهت هستند، رفع تأخیر در رشد،

افزاینده شیر، درمان بیماریهای روده ای از طریق مبارزه با باکتریها و کولی باسیلوزها، جلوگیری از ریزش مو، رفع ورم پروستات و بلاخره مبارزه با پیری و فرتوتی را می توان نام برد.

نکته: وجود گرده گل در عسل یکی از راههای تشخیص طبیعی بودن آن می باشد. البته به دلیل کوچکی قطر ذرات گرده (یک هزارم تا یک دهم میلی متر) این ذرات با چشم غیر مسلح دیده نمی شود و در آزمایشگاه و با کمک میکروسکوپ می توان آنها را دید.

روشهای مصرف گرده:

(1) به صورت جویدن و بدون اضافه کردن چیزی به آن، یا مخلوط با آب، قبل یا بعد از غذا.

(2) مخلوط با عسل به نسبت مساوی یا یک به دو، یا با ماست، پنیر و مریا.

(3) داخل کپسولهای خوراکی.

(4) به صورت مصارف خارجی با داروهای بهداشتی و موضعی.

توضیح: بهتر است گرده گل به صورت ناشتا مصرف شود. مقدار مصرف حداکثر 30 گرم در روز (دو قاشق سوپ خوری) که مدت مصرف آن می تواند یک دوره یک ماهه پس از پایان هر فصل یا دو بار در سال، اوایل پاییز و اواخر زمستان باشد و اگر یک بار در سال مصرف می شود، بهتر است در بهار باشد.

(6) - **ژله رویال:** خواص درمانی زیادی دارد، از جمله درمان سرطان، کاهش دهنده کلسترول و قند خون و نیز منبسط کننده عروق، محرک و تقویت کننده وضعیتهای کلی بدن افراد ضعیف، افسرده، عصبی و ناتوان جنسی، افزایش دهنده اشتها و وزن بدن و همچنین مانع از پیری زودرس اعضا و پوست می گردد.

«این است یکی از نشانه های خداوند برای کسانی که تفکر می نمایند.»

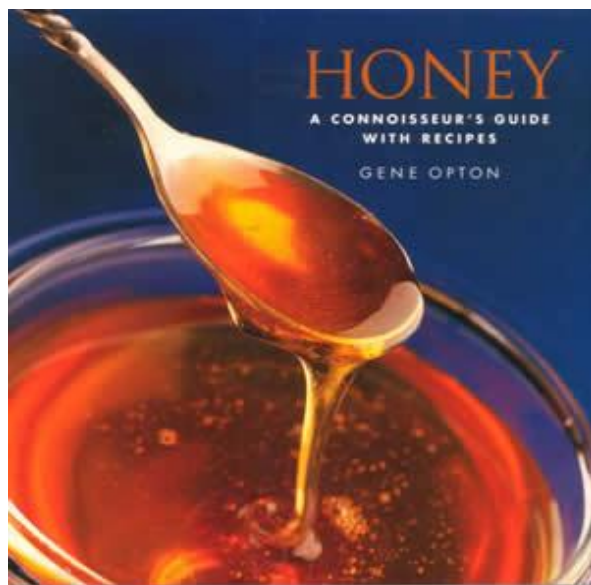
منابع:

زندگی نامه زنبور عسل: پروفیسور رمی شوون

زنبور عسل و پرورش آن: دکتر شهرستانی

عسل درمانی: دکتر مرتضی علی آقایی

زنبور عسل و فرآورده های آن: دکتر میرنظامی

تهیه و تنظیم: اسماعیل باغجری - جعفر باشتینی

مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان خراسان رضوی

ایستگاه تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی شهرستان سبزوار

سبزوار - بلوار پاسداران - ص.پ. 103

تلفن: 0571-2653110 و 2647006

[HTTP://TAHGHIGHATKESHAVARZI.BLOGFA.COM](http://TAHGHIGHATKESHAVARZI.BLOGFA.COM)